

Høringsinnspill til revidert nasjonalbudsjett 2025

Norske Fag- og Friskolers Landsforbund (NFFL) representerer frittstående fagskoler, videregående skoler og skoler godkjent etter kap.6A i privatskoleloven som driver på et ideelt grunnlag. NFFL vil gi innspill til revidert nasjonalbudsjett for 2025 på to saker hvor vi ser det som avgjørende å få raske tiltak økonomisk.

1. Sikre en formålstjenlig behandlingstid av akkrediteringssøknader for fagskolene

NFFL ser det som positivt at tilskuddet til NOKUT er foreslått økt med 8,5 mill. kroner for å få ned saksbehandlingstiden for akkreditering av skoler og nye fagtilbud innen fagskolesektoren. Kø av søknader og lang saksbehandlingstid har vært en stor utfordring de siste par årene og hindrer fagskolesektoren i å utvikles og å raskt møte nye kompetansebehov. NOKUT som har blitt en flaskehals i denne prosessen. NFFL mener NOKUT må tilføres tilstrekkelig med midler slik at normal saksbehandlingstid kan gjenopptas for alle type søknader og at det derfor ikke skal være behov for en prioritering av søknader knyttet til militære utdanningstilbud slik regjeringen skriver i sitt forslag til revidert nasjonalbudsjett.

2. Tilbakeføring av driftstilskudd til skoler godkjent etter kap.6A i privatskoleloven

I 2023 ble det gjennomført et kutt i driftstilskuddet til skolene som er godkjent etter kap.6A i privatskoleloven og dette ble videreført for 2024. Kuttet ble foreslått med kort varsel for skolene og uten noen utredning av konsekvensene. For å kunne gjennomføre kuttet, ble det gjort en rask lovendring. En forsvarlig skoledrift forutsetter mer forutsigbare rammer enn dette.

NFFL representerer fem skoler godkjent under kap.6A i privatskoleloven og disse er fire kunsts skoler (Kragerø kunsts skole, Strykejernet kunsts skole, Prosjektskolen og Oslo Fotokunsts skole) og Norsk Yrkesdykkerskole.

NFFLs inntrykk er at det har vært en lav kjennskap til skolene som ble rammet av disse kuttene. Innspill fra NFFL og våre medlemsskoler har underbygget deres verdi og rolle i utdanningstilbudet.

Kuttet i driftstilskuddet til kap.6A-skolene i 2023, ble blant annet begrunnet med å flytte ressurser fra privat til offentlig skole. Slik settes skolene opp mot offentlig skole selv om de ikke utgjør noe alternativ til videregående opplæring, men et skoletilbud ut over dette og som ikke tilbys i det offentlige. Skolene har tidligere blitt flyttet fra privatskoleloven til voksenopplæringsloven og ble for kort tid siden flyttet tilbake til privatskoleloven. (Privatskoleloven endret også navn i denne perioden fra friskoleloven.) Slik opplever skolene å bli en kasteball mellom lovverk. Endringene i driftstilskuddet for skolene i 2023, innebar også at skolene ikke lenger har et lovfestet driftstilskudd, men at dette kun reguleres i forskrift. Dette gir skolene økt uforutsigbarhet. Kuttet i driftstilskudd som ble gjennomført på veldig kort varsel, viderefører en uforutsigbar og usikker situasjon for skolene.

De fem skolene som NFFL representerer, utgjør et skoletilbud som er viktig for samfunnet. Nedenfor følger en mer grundig redegjørelse for dette. Dette er bakgrunnen for at NFFL ber om at de fem skolene får tilbakeført tilskuddet til opprinnelig nivå.

Regjeringen varslet i statsbudsjettet for 2023 at de vil ha en større gjennomgang av finansieringsordningen for kap.6A-skolene basert på utredningen som Oxford Research gjorde på bestilling fra Utdanningsdirektoratet i 2019. I statsbudsjettet for 2025 omtalte regjeringen at det var satt i gang en prosess for å utrede alternative lovtilknytninger for skolene for å skape mer forutsigbarhet for disse skolene.

NFFL ber om at skolene får tilbakeført tilskuddet inntil departementet har fått gjennomført den varslede gjennomgangen av finansieringsordningen og prosessen for å utrede alternative lovtilknytninger. Å tilbakeføre driftstilskuddet, er viktig for å bevare skolene på kort sikt før en får på plass en mer langsiktig løsning.

Skolene har i 2024 vært i dialog med Kunnskapsdepartementet angående utredning av alternative lovtilknytninger og opplever at skolenes samfunnsbetydning tas på alvor. Samtidig erfarer skolene at det er lite framgang og at prosessen trekker ut i tid. Det er viktig at skolene får tilbakeført det opprinnelige tilskuddet inntil prosessen er avsluttet og det foreligger mer langsiktige løsninger for skolene.

Mer om samfunnets behov for 6A-skolene

Kunnskapsdepartementet har begrunnet kuttforslaget med at de ønsker å stoppe veksten av private skoler og å flytte ressurser fra private skoler til offentlig skole. Å sette de fire kunstscolene og Norsk Yrkesdykkerskole opp mot offentlig videregående skole, er etter vårt syn lite formålstjenlig. De fem skolene er et reelt supplement til et mangfoldig skoletilbud og tilbyr undervisning som ikke ligner det som tilbys ved offentlige videregående skoler.

Departementet har også argumentert for å prioritere skoleløp som gir formell sluttkompetanse. NFFL mener imidlertid at departementet med denne konklusjonen, overser noen av styrkene ved disse skolene. De fem skolene heller ikke krav om studiekompetanse for opptak og dette gjør at skolene på hver sine områder er viktige døråpnere også for de som av ulike grunner ikke har lyktes i videregående opplæring og som trenger alternative veier.

Reduksjonen i driftstilskudd, fører utgiftene over på studentene. Slik vil kunsthøgskole og yrkesdykking vil være yrkesveier som i større grad er forbeholdt de som kan betale. Så lenge disse skoletilbudene utgjør tilbud ut over offentlig skole og drives på et ikke-kommersielt grunnlag hvor utbytte ikke er et alternativ, utgjør ikke skolene en trussel mot offentlig skole, men et bidrag til et større utdanningsmangfold. NFFL ber Stortinget sikre at alle kan ha muligheten til å velge disse alternativene ved at skolene får forsvarlige og forutsigbare driftsbetingelser også i framtida.

De fire kunsthøgskolene utgjør en viktig del av et større løp for kunstutdanningen i Norge og NFFL håper Stortinget og regjeringen har som intensjon å sikre fullstendige løp for kunstutdanninger i Norge. Skolene gir studentene et toårig løp med opptrening av praktiske ferdigheter og både dybdetrening og breddekunnskap som er nødvendig for å være kvalifisert til en opptaksprøve ved en høyere utdanning innen kunst. For å studere kunsthøgskole på universitets- og høyskolenivå, må en søker ha kompetanse og ferdigheter på et høyt nivå. Dette oppnås ikke ved et videregående løp alene.

I tillegg til å være et viktig springbrett for høyere kunstutdanning, gir kunsthøgskolene kompetanse som for mange blir grunnlag for egen kunstvirksomhet og for næringsvirksomhet som for eksempel galleridrift. To år ved en kunsthøgskole gir også verdifull kompetanse for de som senere velger helt andre yrkesveier som for eksempel læreryrket eller helse- og omsorgsarbeid. Slik bidrar skolene også til et rikere og mer levende kulturliv i samfunnet generelt. Ifølge Oxford Researchs rapport fra 2019 fyller de fire kunsthøgskolene under kap.6A et eksisterende kompetansehull og møter reelle behov i samfunns- og arbeidslivet.

Regjeringen har selv i sin totalberedskapsmelding (Meld. St. 9 (2024–2025)) slått fast at kunst og kultur er avgjørende bidrag til samfunnets motstandskraft. Allikevel har den siste tida vært preget av store kutt i tilskudd til ulike typer kunstutdanninger. Kuttet til de fire kunsthøgskolene er en del av dette bildet. Vi trenger disse utdanningene i urolige tider og i møte med mange ulike trusler mot et fritt og demokratisk samfunn.

Norsk Yrkesdykker skole er en unik og yrkesrettet skole som er viktig for norsk næringsliv. Om skolen ikke eksisterte, måtte arbeidskraft hentes fra utlandet eller studenter måtte søke seg til en utenlandsk opplæringsinstitusjon. Yrkesdykkerskolen har i dag strenge krav til opplæring og sikkerhet som er satt av norske myndigheter. Dette vil ikke kunne sikres på samme måte hvis skolen forsvinner.

Studentene ved skolen får formalisert sin kompetanse ved sertifikater fra myndighetene. Det er Petroleumstilsynet og Arbeidstilsynet som setter utdanningskravene og som er sertifiserende myndigheter. Disse fører også tilsyn med skolens opplæring.

Kravene som ligger i en utdanning som yrkesdykker, er svært kostnadskreven. Når kostnaden flyttes over på studenten, vil dette gjøre dykkeryrket til et alternativ som i stor grad er avhengig av den enkeltes privatøkonomi.

Yrkesdykkerskolen er et av få skolealternativ for de som er praktisk anlagt og som ikke har opplevd å mestre klassisk klasseromsundervisning. Skolen gir en kort, intensiv, praktisk og direkte yrkesrettet utdanning hvor studentene kan få mulighet til å oppleve mestring, være aktive deltagere i samfunnet og gå direkte ut i en relativt godt betalt jobb som er viktig for norsk næringsliv.

Forslag fra KrF om tilbakeføring av tilskudd

KrF har fremmet et forslag (Dokument 8:218 S (2024-2025)) om at kap.6A-skolene får tilbakeført tilskuddet som ble kuttet i 2023. En tilbakeføring av tilskuddet til alle skolene godkjent under kap.6A vil koste omkring 24 mill. kroner. I tillegg har KrF fremmet forslag om at skoler godkjent etter kapittel 6A blir fullt ut kompensert for sine reelle kostnader til merverdiavgift på linje med andre skoler under privatskoleloven. NFFL støtter disse forslagene som tiltak for å sikre skolenes driftsgrunnlag.